

EDUSKUNNAN  
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä

7 päivänä marraskuuta 1989

Lausunto n:o 14

Laki- ja talousvaliokunnalle

Laki- ja talousvaliokunta on 10 päivänä lokakuuta 1989 päivätyllä kirjeellään pyytänyt perustuslakivaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 135 laiksi rakennuslain muuttamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Lauri Nordberg ympäristöministeriöstä, vt. lainsäädäntöneuvos Pirkko Ignatius oikeusministeriöstä, hallintoneuvos Pekka Hallberg korkeimmasta hallinto-oikeudesta, erikoistutkija Christer Bengs Valtion teknillisestä tutkimuskeskuksesta, lakimies Kalevi Laaksonen Maataloustuottajain Keskusliitto MTK ry:stä, varatuomari Juhani Lahermaa ja maankäyttöpäällikkö Erkki Nieminen Enso-Gutzeit Oy:stä, professori Mikael Hidén, professori Veikko O. Hyvönen, professori Antero Jyräki, professori Vesa Majamaa, professori Olli Mäenpää, vt. professori Matti Pellonpää, professori Ilkka Saraviita, oikeustieteen tohtori Kauko Sipponen ja professori Pekka V. Virtanen.

Käsiteltyään asian oikeusturvakysymysten ja Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

**Hallituksen esitys**

Esityksessä ehdotetaan kaavoitustoimeen liittyvän päätöksenteon kehittämistä ja kuntien omavastuun päätöksenteon lisäämistä. Jälkikäiteistä valvontaa vähennettäessä ehdotetaan suunnittelun avoimuutta ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia lisättäväksi. Lisäksi ehdotetaan poikkeuslupa-asioita siirrettäväksi ympäristöministeriöstä ja lääninhallituksista kunnissa ratkaistaviksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1990.

Lakiehdotus on esityksen mukaan käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

**Valiokunnan kannanotot**

Valiokunta on tarkastellut lakiehdotuksen 139 §:n 3 momenttia. Sen mukaan muutosta ei saa hakea ympäristöministeriön tai lääninhallituksen päätökseen, jolla on hylätty valitus asema- tai rakennuskaavasta sellaisella yleiskaava-alueella, jolla lain 29 §:n 4 momentin perusteella asema- ja rakennuskaavoja ei ole alistettava vahvistettavaksi.

Yleinen muutoksenhakuoikeus kuuluu oikeussuojajärjestelmämme perusteisiin. Muutoksenhaun rajoittamista ehdotetulla tavalla ei ole perusteltu vakuuttavasti. Ehdotetut muutoksenhakurajoitukset soveltuvatkin valiokunnan mielestä huonosti oikeussuojajärjestelmämme.

Valiokunta on arvioinut ehdotusta myös Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen 6 (1) artiklan kannalta. Sen mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeuden mukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan riita-asiassa (epävirallinen suomennos). Valiokunnan saaman selvityksen mukaan 139 §:n 3 momentti estäessään yksityistä maanomistajaa valittamasta hallintotuomioistuimeen saattaisi johtaa yksittäistapauksissa tilanteisiin, joiden katsottaisiin rikkovan ihmisoikeussopimuksen selostettua kohtaa.

Edellä esitetyistä syistä on ehdotuksen 139 §:n 3 momenttia valiokunnan mielestä muutettava. Asiaa harkittaessa lienee tarpeen ottaa huomioon, miten asianosaisen valitus-

oikeus eroaa tarkoituksensa puolesta kunnan jäsenen valitusoikeudesta.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.*

---

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskiewicz, jäsenet Häkämies, Jansson, Joutsensaari, Jääteenmäki, Kekkonen, Laitinen, Männistö,

Niinistö, Ollila, Pohjola, Pokka, Puisto, Virolainen ja Vähänäkki sekä varajäsenet Anttila ja Ikonen.

---